

Vejledning om udredning og behandling af kønsidentitetsproblemer

Enhedschef, overlæge Anne Mette Dons

Den "gamle" vejledning

- § **Vejledning om kastration med henblik på kønsskifte, 2006**
- § Omhandler udelukkende proceduren for ansøgning om tilladelse til kastration mhp kønsskifte.
- § Vejledningen siger IKKE noget om hvilken behandling der lever op til § 17 i AUT.loven

Den kommende vejledning

- § Hjemmel i lægens pligt til at udvise den omhu og samvittighedsfuldhed (AUT. Lovens § 17).
Gælder alle læger
- § Omhandler både udredning og behandling af transkønnede patienter, som ønsker kønsmodificerende behandling
- § En åben, rummelig, værdig og respektfuld tilgang til patientens problemstilling med inddragelse af patientens synspunkter og ønsker

Hvilke kompetencer?

- § Udredning og behandling af voksne transseksuelle kræver særlig ekspertise forankret i et fast multidisciplinært team
- § Teamet skal bestå af speciallæger i psykiatri, gynækologi og plastikkirurgi med særlig viden om transseksuelle.
- § Det er væsentligt en kontinuerlig koordineret indsats omkring patienten.
- § En psykiater i teamet skal have ansvaret for patientens forløb

Udredning- og observationsforløbets formål:

- § En vurdering af om patienten falder ind under diagnosen transseksuel og en afdækning af eventuel komorbiditet forud for behandling
- § At patienten gives mulighed for refleksion med henblik på, om vedkommende har et vedholdende ønske om kønsmodificerende behandling
- § En vurdering af om patienten kan overskue konsekvenserne af de ønskede forandringer

Gynækologisk og/eller plastikkirurgiske behandling forudsætter at patienten:

- § Har levet et ½ år som det modsatte køn
- § Kan overskue konsekvenserne af behandlingen og giver sit informerede samtykke hertil
- § Efter observationsforløb vurderes egnet til kønsskiftekirurgi, og det multidisciplinære team er enige i behandlingstilbuddet
- § Har et vedholdende ønske om kønsskifte, og kan overskue konsekvenserne af behandlingen og give sit informerede samtykke

Differentierede patientønsker

- § For at modtage kønshormonbehandling er det ikke et krav, at patienten har udtrykt ønske om at gennemgå et fuldt kønsskifte med kastration
- § Patienter, der kun ønsker hormonbehandling og/eller ikke opfylder kriterier for transseksualitet eller "real life" kriteriet, kan efter endt udredning henvises til videre gynækologisk hormonbehandling, hvis teamet vurderer der ikke er kontraindikationer

Hvad kan læger der ikke er en del af et team?

- § Vedligeholdelsesbehandlingen med kønshormoner varetage på et lokalt sygehus, hos en praktiserende gynækolog, eller hos egen læge, efter konkret aftale lægerne imellem om shared care.

Øvrig behandling

- § Indgreb på mammae/thorax i teamet
- § Henvisning til indgreb på:
 - § adamsæble
 - § stemmelæber
 - § stemme- og kommunikationsterapi
 - § epilering af hårvækst.
- § Endvidere kan der foretages henvisning til deponering af arvemateriale.

Indgreb på kønsorganerne

- § Sundhedsstyrelsen skal i henhold til sundhedsloven godkende kastration som led i kønsskifte, det vil sige fjernelse af æggestokke og livmoder hos kvinder og fjernelse af testikler hos mænd.
- § De gynækologiske og plastikkirurgiske indgreb på genitalier forudsætter indgående specialisterfaring med kirurgiske indgreb på transseksuelle.

Opfølgning efter kirurgi

- § Den transseksuelle, som har gennemgået kønsmodificerende behandling tilbydes at blive fulgt i det multidisciplinære team i mindst et år efter, at indgrebet er gennemført.
- §
- § Efter det første år kan opfølgningen, foregå på lokal gynækologisk sygehusafdeling, hos en speciallæge i gynækologi, eller hos egen læge efter konkret aftale med det multidisciplinære teams gynækolog.
- § Lægen skal sikre den forebyggende indsats

Børn og unge – kompetancer:

- § En psykiater eller børne-ungdomspsykiater i teamet skal have det samlede ansvar for den unges forløb
- § Multidisciplinært team:
 - § speciallæger i børne- og ungdomspsykiatri
 - § speciallæger i psykiatri med særlig viden om transseksualitet
 - § speciallæger i pædiatri (pædiatrisk endokrinologi)
 - § gynækologi
 - § plastikkirurgi
 - § Alle skal have en særlig viden om transseksuelle børn og unge.

Udrednings- og observationsforløb for under 18årige:

- § Vurdering af om patienten falder ind under diagnosen transseksuel
- § Afdækning og behandling af eventuel komorbiditet forud for kønsmodificerende behandling
- § Mulighed for refleksion med henblik på, om der er et vedholdende ønske om kønsmodificerende behandling
- § En vurdering af om patienten kan overskue konsekvenserne af de ønskede forandringer
- § Information og støtte til patient og familie.

Behandling for de under 18årige:

- § Behandling med hormon der standser puberteten
- § Behandling med det andet køns hormon
- § Informationen forud for samtykket, skal omfatte oplysninger om følgerne af behandlingen, som infertilitet og problemer med senere kirurgi på genitalier.
- § Lægen skal også informere om, at behandlingen er ny og kendskabet til virkninger og bivirkninger er begrænset.

Tilladelse til kastration

- § Beskriver formalia
- § Efter sundhedsloven kan en ansøger, der er fyldt 18 år, få tilladelse af Sundhedsstyrelsen til kastration som led i kønsskifte, hvis vedkommende har fået stillet diagnosen transseksuel, har et vedholdende ønske herom og kan overskue konsekvenserne.

Tak for ordet!

